

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [*NILLO JÄÄSKINEN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 7. maijā¹

Lieta C-61/14

**Orizzonte Salute – Studio Infermieristico Associato
pret**

**Azienda Pubblica di Servizi alla persona “San Valentino” – Città di Levico Terme u.c.
Ministero della Giustizia**

Ministero dell’Economia e delle Finanze

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Segretario Generale del Tribunale Regionale di Giustizia Amministrativa di Trento (TRGA)

(Tribunale Regionale di Giustizia Amministrativa di Trento (Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Publiskais iepirkums — Direktīva 89/665/EEK — Tiesību akti, kuros paredzētas paaugstinātas nodevas par iespēju vērsties tiesā publisko iepirkumu jomā — Kumulatīvas tiesas nodevas, ko jāmaksā, iesniedzot jaunus pieteikumus ar papildu pamatiem, attiecībā uz viena līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procesa pārsūdzību tiesā — Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību saskaņā ar ES Pamattiesību hartas 47. pantu — Atturošas nodevas — Tiesības uz piekļuvi tiesai — Efektivitātes un līdzvērtības principi

I – Ievads

1. Tiek uzskatīts, ka 19. gadsimta tiesnesis sers Džeimss Metjū [*James Matthew*] esot teicis, ka “Anglijā tiesa ir pieejama visiem, tāpat kā *Ritz* viesnīca”. Šajā lietā Tiesai tiek dota iespēja izvērtēt, vai tas pats attiecas arī uz tiesvedību saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu Itālijā, ko reglamentē ES publisko iepirkumu tiesību akti.

2. Itālijas tiesību aktos paredzēts, ka tiesas nodevas, ko piemēro ar publisko iepirkumu saistītajās tiesvedībās, ir ievērojami lielākas nekā tās, kas vispārīgi piemērojamas administratīvajā tiesvedībā. Turklāt šīs nodevas ir iekasējamas kumulatīvi par katru jaunu procesuālu darbību, kas saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem ir jauns pamats vai pieteikums ar papildu pamatiem.

3. Tas rada jautājumu par to, vai attiecīgās Itālijas tiesību normas ir saderīgas ar tiem mērķiem, kādi paredzēti Padomes Direktīvā 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas [pārsūdzības] procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām [piegāžu un būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības]². Direktīva ir jāinterpretē, ņemot vērā efektivitātes un līdzvērtības principus un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu un tajā garantēto tiesiskuma īstenošanu.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — OV 1989, L 395, 33. lpp., ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu piešķiršanas jomā, OV 2007, L 335, 31. lpp.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – Eiropas Savienības tiesību akti

4. Direktīvas 89/665 preambulas trešajā apsvērumā noteikts:

“[...] Kopienas mēroga konkurence valsts pasūtījumu [publisko iepirkumu] jomā rada vajadzību būtiski palielināt pārskatāmības un vienlīdzības garantijas; [...] lai to reāli panāktu, ir jābūt pieejamiem efektīviem un operatīviem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ja ir pārkāpti Kopienas tiesību akti valsts pasūtījuma [publisko iepirkumu] jomā vai valstu noteikumi, kas īsteno šos tiesību aktus”.

5. Direktīvas 89/665 1. pantā “Darbības joma un pārskatīšanas procedūru pieejamība”, tā redakcijā ar grozījumiem, ir paredzēts:

“1. Šo direktīvu piemēro līgumiem, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu, piegādes valsts [publiskā iepirkuma] līgumu un pakalpojumu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras [3], izņemot gadījumus, kad šādi līgumi ir izslēgti no minētās direktīvas piemērošanas jomas saskaņā ar tās 10. līdz 18. pantu.

Šīs direktīvas nozīmē līgumi ietver valsts [publiskā iepirkuma] līgumus, pamatnolīgumus, valsts [publiskā iepirkuma] būvdarbu koncesijas un dinamiskas iepirkuma sistēmas.

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz līgumiem, uz ko attiecas Direktīva 2004/18/EK, līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar šīs direktīvas 2. līdz 2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka ar šādiem lēmumiem ir pārkāpti Kopienas tiesību akti publiskā iepirkuma jomā vai attiecīgās valsts noteikumi, ar ko transponē minētos tiesību aktus.

2. Dalībvalstis nodrošina to, ka starp uzņēmumiem, kuri norāda uz kaitējumu, kas nodarīts saistībā ar līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, nav diskriminācijas tādēļ, ka šajā direktīvā ir nošķirti attiecīgo valstu noteikumi, ar ko īsteno Kopienas tiesību aktus, no citiem attiecīgo valstu noteikumiem.

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka saskaņā ar sīki izstrādātiem noteikumiem, ko dalībvalstis var pieņemt, pārskatīšanas procedūras ir pieejamas vismaz ikvienai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt konkrēta līguma slēgšanas tiesības un kurai ar varbūtējo pārkāpumu ir vai var tikt nodarīts kaitējums.”

6. Direktīvas 89/665 2. pantā “Prasības attiecībā uz pārskatīšanas procedūrām” ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina to, ka pasākumos attiecībā uz 1. pantā paredzētajām pārskatīšanas procedūrām ir noteikts pilnvarojums:

- a) tiklīdz rodas izdevība un panākot vienošanos veikt pagaidu pasākumus, lai izlabotu varbūtējo pārkāpumu vai novērstu turpmāku kaitējumu attiecīgajām interesēm, tostarp pasākumus, lai apturētu valsts [publiskā iepirkuma] līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru vai nodrošinātu tās apturēšanu, vai apturētu jebkura līgumslēdzējas iestādes pieņemtā lēmuma īstenošanu;

3 — OV 1994, L 134, 114. lpp., ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 1251/2011, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK, 2004/18/EK un 2009/81/EK attiecībā uz to piemērošanas robežvērtībām līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās, OV 2011, L 319, 43. lpp.

- b) vai nu atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus, vai nodrošināt to atcelšanu, tostarp atcelt diskriminējošas tehniskās, ekonomiskās vai finanšu prasības uzaicinājumā uz konkursu, līguma dokumentos vai jebkurā citā dokumentā, kas attiecas uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru;
- c) atlīdzināt zaudējumus personām, kam ar pārkāpumu nodarīts kaitējums.”

B – Valsts tiesību akti

7. Ar Republikas prezidenta Dekrēta Nr. 115/2002 13. panta 1. punktu, ar jaunākajiem grozījumiem, kas veikti ar 2012. gada 24. decembra likumu Nr. 228⁴, ieviests tiesas nodevu režīms, ko veido vienotā nodeva. Atbilstoši 13. panta 6.a punktam administratīvās tiesvedības kontekstā vienotās nodevas summa ir saistīta ar administratīvās tiesvedības priekšmetu. Attiecībā uz prasībām administratīvajā tiesā parastā vienotās nodevas summa ir EUR 650. Attiecībā uz īpašiem [tiesvedības] priekšmetiem ir noteiktas atšķirīgas summas⁵. Par publiskā iepirkuma līgumu priekšmetu vienotā nodeva 2013. gada 1. janvārī ir no EUR 2000 līdz EUR 6000 atkarībā no līguma vērtības⁶. Saskaņā ar 13. panta 6.a punkta 1) apakšpunktu vienotā nodeva ir jāmaksā, ne tikai iesniedzot pieteikumu par lietas ierosināšanu, bet arī par tiesvedības pamatiem vai prasības pieteikumu ar papildu pamatiem, kurā tiek pieteikti jauni prasījumi.

8. Nosakot summu lietās, kas attiecas uz publisko iepirkumu, saskaņā ar Republikas prezidenta Dekrēta Nr. 115/2002 14. panta 3.b punktu tai jābūt vienādai ar līguma pamata vērtību, ko ir noteikušas līgumslēdzējas iestādes konkursa piedāvājumu dokumentos.

III – Fakti pamatlietā, prejudiciālais jautājums un tiesvedība Tiesā

9. Prasītāja ir asociācija *Orizzonte Salute – Studio Infermieristico Associato* (turpmāk tekstā – “*Orizzonte Salute*”), kas sniedz slimnieku aprūpes pakalpojumus valsts un privātām iestādēm. Tā ierosināja tiesvedību *Tribunale Regionale di Giustizia amministrativa di Trento* [Trento Administratīvā reģionālā tiesa], iesniedzot prasības pieteikumu (turpmāk tekstā – “sākotnējais prasības pieteikums”), pievienojot trīs turpmākus prasības pieteikumus, kuros ietverti papildu pamati, apstrīdot dažus tiesību aktus, kurus laika posmā no 2012. gada 21. decembra līdz 2013. gada 23. maijam ir pieņēmusi atbildētāja *Azienda Pubblica di Servizi alla Persona “San Valentino” – Città di Levico Terme* (turpmāk tekstā – “*APSP*”).

10. Apstrīdētie tiesību akti bija saistīti ar slimnieku aprūpes pakalpojumu līguma pagarināšanu par labu citai asociācijai un vēlāk *APSP* publicēto konkursa procedūru, uzaicinot iesniegt [piedāvājumus] tikai dažām asociācijām, kas akreditētas *IPASVI (Infermieri Professionali Assistenti Sanitari Vigilatrici d’Infanzia)* (Profesionāla slimnieku aprūpes asociācija, kas specializējas zidaiņu aprūpē), kuras dalībniiece *Orizzonte Salute* nebija.

11. *Orizzonte Salute* sākotnēji samaksāja vienoto tiesas nodevu EUR 650 par parastās administratīvās tiesvedības uzsākšanu. Tomēr 2013. gada 5. jūnijā iesniedzējtiesa lūdza *Orizzonte Salute* veikt papildu maksājumu, kas atbilst vienotajai nodevai EUR 2000, ņemot vērā to, ka tās sākotnējais prasības pieteikums ietilpst publiskā iepirkuma jomā.

4 — *GURI* Nr. 302, 29.12.2012., *Suppl. Ordinario* Nr. 212.

5 — Piemēram, samazinātā summa EUR 300 apmērā par tiesvedību attiecībā uz uzturēšanos vai pilsonību, un EUR 325 par tiesvedību attiecībā uz civildienestu.

6 — Vienotā nodeva ir EUR 2000, ja līguma vērtība ir EUR 200 000 vai mazāk; EUR 4000, ja tā ir no EUR 200 000 līdz EUR 1 000 000, un EUR 6000, ja tā pārsniedz EUR 1 000 000.

12. Ar jaunu prasības pieteikumu, kas ir ceturtais papildu prasības pieteikums ar jauniem pamatiem un tika iesniegts 2013. gada 2. jūlijā, *Orizzonte Salute* pārsūdzēja šo lēmumu. Procesuālās ekonomijas dēļ iesniedzējtiesa nolēma, ka vispirms jāizlemj par šo pārsūdzību.

13. Iesniedzējtiesa šaubās par dalībvalsts tiesas nodevu sistēmas atbilstību vairākiem ES tiesību aktu noteikumiem un principiem. Līdz ar to tā [Tiesai] ir iesniegusi šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvā 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, kas grozīta ar Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvu 92/50/EEK, un turpmāk veiktajos grozījumos un papildinājumos paredzētie principi ir pret tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds ir atspoguļots 2002. gada 30. maija Republikas prezidenta Dekrēta Nr. 115 13. panta 1.a, 1.c un 6.a punktā un 14. panta 3.b punktā (kā tie vēlāk ir pakāpeniski ir atjaunināti ar likumdošanas pasākumiem), kuros ir paredzētas lielas vienotās nodevas summas, lai piekļūtu administratīvai tiesai publiskā iepirkuma līgumu jomā?”

14. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Orizzonte Salute*, *Camera Amministrativa Romana*, *Associazione dei Consumatori Cittadini europei*, *Coordinamento delle associazioni per la tutela dell'ambiente e dei diritti degli utenti e consumatori (Codacons)*, *Associazione dei Giovani Amministrativisti (AGAm)*, *Ordine degli Avvocati di Roma*, *Società Italiana degli Avvocati Amministrativisti (SIAA)*⁷ kā arī Itālijas, Grieķijas, Austrijas un Polijas valdība un Eiropas Komisija. No dalībvalstīm, kas iesniegušas rakstveida apsvērumus, tikai Itālija piedalījās tiesas sēdē, kas notika 2015. gada 11. februārī. Šajā pašā tiesas sēdē piedalījās visas pārējās iepriekš minētās puses, tai skaitā Eiropas Komisija, kā arī *Medical Systems SpA*, kas iesniedza tikai mutvārdu apsvērumus.

IV – Pieņemamība

15. Sākumā atzīmēšu, ka gan iesniedzējtiesa, gan *Orizzonte Salute* ir vērsušas Tiesas uzmanību uz saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem publisko iepirkumu tiesvedībā iekasētajiem maksājumiem, kas pārsniedz šajā lietā aplūkojamus faktus, piemēram, palielinātas vienotās nodevas pārsūdzības gadījumā. Austrijas valdība uzskata, ka prejudiciālais jautājums ir pieņemams tikai tiktāl, ciktāl tas skar *Orizzonte Salute* iesniegto ceturto prasības pieteikumu un EUR 2000 vienotās nodevas iekasēšanu. Pārējā daļā Austrijas valdība uzskata, ka šis jautājums ir hipotētisks.

16. Turklāt atzīmēšu, ka iesniedzējtiesas uzdotais jautājums ir plaša un vispārēja rakstura. Kā norādīts Eiropas Komisijas rakstveida apsvērumos, tad iesniedzējtiesa nav paskaidrojusi, kāpēc atbilde uz to ir nepieciešama strīda atrisināšanai.

17. Tiesas funkcija nav sniegt konsultatīvus atzinumus par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem⁸. Prejudiciālajam jautājumam jābūt nepieciešamam efektīvai strīda atrisināšanai⁹. Šis tiesvedības raksturs nav tāds pats kā Komisijas ierosinātai tiešai prasībai pret Itāliju, apšaubot *in abstracto*, vai tiesiskais režīms, kas noteikts tiesas nodevu iekasēšanai publisko iepirkumu lietās, atbilst ES tiesību aktiem, bet prejudiciālo nolēmumu tiesvedība ir nesaraunami saistīta ar juridiskiem jautājumiem, kas attiecas uz pamatlietu.

7 — Jāpiebilst, ka Tiesas priekšsēdētājs pirms mutvārdu procesa pieņēma visu šo organizāciju rakstveida apsvērumus. Tāpēc, neraugoties uz Itālijas valdības iesniegumu, neparedzu veikt analīzi, vai šie apsvērumi ir pieņemami.

8 — Spriedums *Kamberaj* (C-571/10, EU:C:2012:233, 41. punkts).

9 — Skat., piemēram, spriedumus *Pohotovost'* (C-470/12, EU:C:2014:101, 29. punkts) un *García Blanco* (C-225/02, EU:C:2005:34, 28. punkts).

18. Tādējādi šajā stadijā pamatlieta galvenokārt ir saistīta ar šauru problēmu, proti, *Orizzonte Salute* iesniegto ceturto prasības pieteikumu par jauna pamata pieteikšanu, apstrīdot tās tiesas nodevas līmeni, kas iekasēta par sākotnējo prasības pieteikumu. Attiecībā uz šo juridisko jautājumu, kuru iesniedzējtiesa ir nolēmusi izskatīt vispirms, prejudiciālā nolēmuma jautājums nav hipotētisks. Turklāt, ņemot vērā, ka apstrīdētais tiesību akts ir piektā pamatlietā iekasētā tiesas nodeva, manuprāt, Tiesai ir jāatbild arī uz jautājumu par kumulatīvajām nodevām. Ja Tiesa konstatētu, ka Itālijas sistēma ir pretrunā ES tiesību aktiem, tad valsts tiesai ir jāizdara attiecīgi secinājumi no šī konstatējuma par tiesas nodevu, kas iekasēta par sākotnējo prasības pieteikumu. Tādējādi šo kritēriju ietvaros lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

V – Analīze

A – Ievada apsvērumi – pieeja šīs problēmas risināšanai

19. Direktīvas 89/665, tās redakcijā ar grozījumiem, 2. panta 1. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt tiesu iestādēm pilnvarojumu ieinteresēto uzņēmumu efektīvai aizsardzībai saistībā ar publisko iepirkumu. Pirmkārt, jābūt pieejamiem pagaidu pasākumiem, lai dotu iespēju apstrīdēt apgalvoto pārkāpumu un novērst turpmāku kaitējumu (a) apakšpunkts). Otrkārt, dalībvalstīm ir pienākums paredzēt pilnvarojumu atcelt ikvienu nelikumīgu lēmumu, kas attiecas uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (b) apakšpunkts). Treškārt, jāparedz tiesības uz zaudējumu atlīdzību personām, kam ar pārkāpumu nodarīts kaitējums (c) apakšpunkts). Faktiski pamatlieta ietilpst otrajā no šīm kategorijām, ņemot vērā, ka *Orizzonte Salute* apstrīd esošā slimnieku aprūpes pakalpojumu līguma pagarināšanu par labu citai asociācijai un vēlāko uzaicinājumu iesniegt konkursa piedāvājumus tikai no dažām tādas organizācijas akreditētajām asociācijām, kuras dalībniece *Orizzonte Salute* nebija.

20. Jāatgādina, ka Direktīvas 89/665 mērķis ir visās dalībvalstīs nodrošināt efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret ES tiesību aktu publiskā iepirkuma jomā vai valsts tiesību normas, ar kurām šie tiesību akti transponēti, pārkāpumiem, lai nodrošinātu direktīvu par publiskā iepirkuma procedūru koordinēšanu efektīvu piemērošanu¹⁰. Dalībvalstīm ir jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt¹¹. Visbeidzot, dalībvalsts procesuālās normas, kurās reģlamentēti tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kādi paredzēti ES tiesību aktu piešķirto tiesību aizsardzībai tiem kandidātiem un pretendentiem, kuriem nodarīts kaitējums ar līgumslēdzēju iestāžu lēmumiem, nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt Direktīvas 89/665 efektivitāti¹².

21. Eiropas Savienības tiesību akti publisko iepirkumu jomā tiecas sekmēt valsts sektora tirgu pieejamību saskaņā ar nediskriminēšanas un atklātības nosacījumiem. Ar Direktīvu 89/665 tiek nodrošināts, ka šo ES tiesību normu privātā īstenošana tiesā ir gan pieejama, gan efektīva. ES likumdevējs ir tādējādi domājis par ieinteresēto saimnieciskās darbības subjektu efektīvu tiesisko aizsardzību, lai veicinātu ES publiskā iepirkuma režīma *effet utile* un tā rezultātā – iekšējā tirgus mērķu sasniegšanu.

22. Tāpēc, manuprāt, lai atbildētu uz prejudiciālo jautājumu, ir jāveic Direktīvā 89/665 un Hartas 47. pantā nodrošināto tiesību uz efektīvu tiesisko aizsardzību piemērojamības pārbaude. Ņemot vērā pamatlietā izteiktos argumentus, ir jāizvērtē arī ierobežojumu, ko dalībvalsts procesuālajai autonomijai nosaka efektivitātes un līdzvērtības principi, nozīmīgums attiecībā uz jautājumu par izskatāmo Itālijas tiesas nodevu saderīgumu ar ES tiesību aktiem.

10 — Spriedums *Universale-Bau* u.c. (C-470/99, EU:C:2002:746, 71. punkts).

11 — Skat. Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta 3) apakšpunktu, ar grozījumiem.

12 — Spriedums *Universale-Bau* u.c. (EU:C:2002:746, 72. punkts).

23. Tiesas judikatūra par Direktīvu 89/665 nesniedz skaidru atbildi uz jautājumu, vai izskatāmās tiesas nodevas ir saderīgas ar ES tiesiskās aizsardzības noteikumiem publisko iepirkumu tiesībās¹³. Tomēr nav šaubu, ka tiesas nodevu maksāšana valstī notiekošajā tiesvedībā, kas ietilpst Direktīvas 89/665 piemērošanas jomā, nozīmē ES tiesību aktu īstenošanu Hartas 51. panta izpratnē¹⁴.

24. Tādējādi tagad izskatīšu tiesas nodevu atbilstību pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību saskaņā ar Hartas 47. pantu un Tiesas judikatūru par tiesiskās aizsardzības efektivitātes un līdzvērtības principiem. Kā jau esmu teicis citā gadījumā, abus šos principus jāaplūko Hartas 47. panta¹⁵ ietvaros. Pirms pāriet pie būtiskajiem elementiem Tiesas judikatūrā par “efektivitāti”, sākšu ar līdzvērtības principu.

B – Līdzvērtības princips

25. Līdzvērtības principa ievērošana prasa, lai attiecīgā valsts tiesību norma būtu vienādi piemērojama prasībām, kas pamatotas ar Savienības tiesību pārkāpumu, un prasībām, kas pamatotas ar valsts tiesību neievērošanu, ja to priekšmets un pamats ir līdzīgi¹⁶.

26. Šī principa piemērošanas joma publisko iepirkumu kontekstā ir šaura, jo valstu un ES tiesību aktu situācijas nav pilnībā salīdzināmas. Direktīva 2004/18 piemērojama visiem publiskajiem iepirkumiem, kad tiek pārsniegta robežvērtība, izņemot līgumus, uz kuriem tā netiek attiecināta. Tādējādi valsts noteikumu piemērojamība ir paredzēta tāda līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai, kura vērtība ir mazāka par robežvērtību, un situācijām, kas ir izņēmumi no šīs direktīvas piemērošanas jomas. Tas, manuprāt, atspoguļo ES likumdevēja vērtējumu, ka šīs situācijas nav salīdzināmas ar situācijām, uz kurām attiecas Direktīva 2004/18.

27. Katrā ziņā izskatāmās tiesas nodevas, šķiet, attiecas uz tiesvedību par publiskajiem iepirkumiem, kas ietilpst gan Direktīvas 2004/18 piemērošanas jomā, gan ārpus tās. Tāpēc, šķiet, nav konstatējama nekāda diskriminācija starp situācijām, kuras izriet no ES tiesību aktiem un valsts tiesību aktiem¹⁷.

28. Turklāt, ņemot vērā, ka publisko iepirkumu tiesības ir sarežģīts tiesisko attiecību komplekss starp līgumslēdzēju iestādi un dažādiem publiskajiem un privātajiem dalībniekiem, nepiekrītu, ka tiesvedība, kas saistīta ar tiesību piešķiršanas noslēgt publiskā iepirkuma līgumu gaitā pieņemto lēmumu apstrīdēšanu, varētu tikt uzskatīta par analogisku parastajai publisko tiesību tiesvedībai administratīvajās tiesās, kā apgalvoja *Orizzonte Salute* un vairākas citas personas¹⁸.

29. Komisija savos rakstveida apsvērumos apgalvoja, ka varētu pastāvēt līdzvērtības problēma attiecībā uz līmeni, pie kāda saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem tiesas nodeva palielinās no EUR 2000 līdz EUR 4000. Tas notiek, kad līguma vērtība pārsniedz EUR 200 000. Komisija uzskata, ka šī robežvērtība “pēc būtības” atbilstu Direktīvas 2004/18 7. pantā noteiktajai robežvērtībai, kas saskaņā ar iesniedzējtiesas pārbaudi būtu saistīta ar to, ka tiesvedības procesos par šīs direktīvas vai to īstenojošo valsts tiesību normu pārkāpumu būtu jāpiemēro atšķirīga un nelabvēlīgāka procesuālā kārtība nekā vienīgi valsts tiesvedībā.

13 — Salīdzinājumam skat. spriedumu *Edwards* (C-260/11, EU:C:2013:221), kas bija saistīts ar situāciju, kurā ES tiesību aktos vides jomā īpaši tika pieprasīts, ka tiesvedībai jābūt “ne pārmērīgi dārgai”.

14 — Spriedums *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811).

15 — Skat. manus secinājumus lietā *Liivimaa Lihaveis* (C-562/12, EU:C:2014:155) un ģenerāladvokāta Ī. Bota [Y. Bot] secinājumus lietā *Agrokonsulting* (C-93/12, EU:C:2013:172). Nesenu piemēru Tiesas apsvērumiem par efektivitātes un līdzvērtības principiem saistībā ar ES tiesisko aizsardzību publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanai skat. spriedumu *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166).

16 — Spriedums *Surgicare – Unidades de Saúde* (C-662/13, EU:C:2015:89, 30. punkts).

17 — Skat. spriedumu *Ērsekcsanádi Mezőgazdasági* (C-56/13, EU:C:2014:352, 64. punktu).

18 — Kā nesenus piemērus strīdiem, kuros ES un dalībvalstu attiecīgās prasības netika uzskatītas par “analogām”, skat. spriedumus *Agrokonsulting* (C-93/12, EU:C:2013:432, it īpaši 40.–42. punkts) un *Baczó un Vizsnyiczai* (C-567/13, EU:C:2015:88, it īpaši 47. punkts).

30. Komisijas apgalvojumam nevar piekrist. Ir taisnība, ka Komisijas Regulas Nr. 1251/2011 2. pantā minētā EUR 200 000 robežvērtība sakrīt ar valsts noteikto robežvērtību augstākai tiesas nodevai. Tomēr EUR 4000 vai lielāka tiesas nodeva ir piemērojama ne tikai gadījumos, kas ietilpst Direktīvas 2004/18 piemērošanas jomā, bet acīmredzami pastāv daudzas no valsts tiesību aktiem izrietošas situācijas (izņēmuma līgumi), kurās ir piemērojama šī augstākā tiesas nodeva. Kopumā Itālijas likumdevēja pieņemtais risinājums – paaugstināt tiesas nodevu noteikšanai piemērojamo līmeni par divām iedaļām – ir saprātīgs veids, kā atvieglot šī līmeņa regresīvo iedarbību.

31. Turklāt līdzvērtības principa kontekstā ES tiesību akti, manuprāt, nav pret to, ka Itālijas tiesību aktos tiek piedāvātas atšķirīgas tiesas nodevas vai tiesas nodevas pamats dažādās tiesvedības formās. Līdzvērtības princips pieprasa vienlīdzīgu attieksmi pret salīdzināmiem prasījumiem, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, no vienas puses, un ES tiesību aktiem, no otras puses, nevis vienlīdzību starp dažāda veida procedūrām saskaņā ar valsts tiesību aktiem¹⁹.

32. Šo iemeslu dēļ nevar būt iebildumi pret attiecīgo valsts tiesisko regulējumu, ņemot vērā tā atbilstību līdzvērtības principam.

C – Attiecīgie maksājumi, ņemot vērā efektivitātes principu un tiesības uz piekļuvi tiesai

1) Attiecīgās pārbaudes noteikšana

33. Sākumā atzīmēšu, ka tiesību normas, kas piemērojamas pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību saskaņā ar Hartas 47. pantu vai tiesībām uz “pārbaudi tiesā”, kas izriet no Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 6. un 13. punkta²⁰, atšķiras no tām, kas rodas, kad noskaidrojams jautājums, vai dalībvalsts sankcija vai procesuālā tiesību norma ir pretrunā efektivitātes principam tādā ziņā, ka attiecīgā norma ES tiesību aktos paredzēto tiesību īstenošanu padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu. Pēdējās no minētajām neizriet no ES pamattiesībām, bet radušās kā ES tiesību aktos noteikto dalībvalstu procesuālās autonomijas ierobežojumu funkcija.

34. Tomēr izskatāmajā lietā šīs divas pieejas lielā mērā saplūst, jo patiesais Direktīvas 89/665 mērķis ir nodrošināt piekļuvi tiesai uzņēmumiem, ja ir pārkāptas ES materiālo vai procesuālo tiesību normas par publisko iepirkumu. Citiem vārdiem sakot, šīs tiesību normas *effet utile* lielā mērā sakrīt ar stingru to prasību ievērošanu, kas šajā jomā izriet no Hartas 47. panta.

35. Sprieduma lietā *San Giorgio* izpratnē, kurā aizliegti dalībvalsts procesuālie noteikumi, kas padara ES tiesību īstenošanu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu²¹, efektivitātes princips nav saistīts ne ar kādu formālu samērīguma pārbaudi. Tomēr, nosakot, vai dalībvalsts procesuālo tiesību norma vai izskatāmais tiesību aizsardzības līdzeklis atbilst tās parametriem, šis noteikums “jāanalizē, atsaucoties uz šī noteikuma lomu procesā, tā attīstību un īpatnībām, apskatot tās kopumā dažādās valsts instancēs. Ņemot vērā šo analīzi, attiecīgi jāņem vērā valsts tiesu sistēmas pamatprincipi, piemēram, tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās noteiktības princips un pienācīgs process²²”.

19 — Skat. pēc analogijas manus secinājumus lietā *Tårzia* (C-69/14, EU:C:2015:269, 50. un 51. punkts).

20 — Skat. spriedumu *Johnston* (222/84, EU:C:1986:206, 18. punkts). Skatīt arī 47. pantam pievienotos paskaidrojumus.

21 — Spriedums *San Giorgio* (199/82, EU:C:1983:318).

22 — Spriedums *van Schijndel* un *van Veen* (C-430/93 un C-431/93, EU:C:1995:441, 19. punkts).

36. Šādā veidā netiek vērtētas tiesības uz “pārbaudi tiesā” un tiesiskuma īstenošanu saskaņā ar Hartas 47. pantu. Tās ir pakļautas tradicionālajai ierobežojumu pārbaudei, kas ir saistīta ar analīzi, vai tās ierobežojošie pasākumi ir paredzēti likumā un vai tie atbilst prasībām, kas izriet no samērīguma principa, proti, vai tie ir vērsti uz leģitīmu mērķi, nepieciešami, atbilstoši šim mērķim un nepārsniedz to, kas vajadzīgs leģitīmā mērķa sasniegšanai²³. Šobrīd tas ir atspoguļots Hartas 52. panta 1. punktā.

37. Ir vispāratzīts, ka atkarībā no visiem apstākļiem tiesas nodeva var ierobežot tiesības uz piekļuvi tiesai, kas aizsargātas saskaņā ar Hartas 47. pantu. Tādējādi, tāpat kā juridiskās palīdzības pieejamības ierobežojumus ES tiesību īstenošanas²⁴ nodrošināšanā, šo problēmu ir labāk novērtēt, atsaucoties uz iepriekš aprakstīto pārbaudi, kas ir piemērota tiesībām uz “pārbaudi tiesā”, nevis pārbaudi, kas tiek piemērota tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un procesuālajām normām, lai noteiktu, vai tās pārsniedz dalībvalsts procesuālās autonomijas ierobežojumus. Tagad piemērošu šo pārbaudi situācijai pamatlietā.

2) Piemērošana izskatāmajai tiesvedībai

a) Par vienotās tiesas nodevas līmeni administratīvajā tiesvedībā saistībā ar publisko iepirkumu

38. Analizējamais jautājums ir – vai attiecīgās tiesas nodevas ir šķērslis tiesību uz piekļuvi tiesai īstenošanai²⁵. Kā uzsvērts Eiropas Komisijas rakstveida apsvērumos, Eiropas Cilvēktiesību tiesa šo jautājumu izskatīja, piemēram, nolēmumā lietā *Stankov* pret Bulgāriju²⁶. Tajā tika noteikts, ka prasība samaksāt nodevas saistībā ar civillietām pati par sevi nevar tikt uzskatīta par ierobežojumu tiesībām uz piekļuvi tiesai, kas *per se* neatbilst ECPAK 6. panta 1. punktam²⁷. Tomēr nodevu summa, kas tiek vērtēta, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus, ir būtisks faktors, lai noteiktu, vai personai bija vai nebija iespējas īstenot tiesības uz piekļuvi tiesai²⁸.

39. Pirmkārt, apspriedišu jautājumu, ko izvirza iesniedzējtiesa, ka vienotās tiesas nodevas pamatā ir tiesvedības vērtība teorētiskās tā līguma vērtības izteiksmē, kādu slēgt tiks piešķirtas tiesības, nevis reālais labums, ko uzņēmumam, kas piedalās konkursā, ir tiesības sagaidīt. Saskaņā ar iesniedzējtiesas norādīto, šī peļņa atbilstu 10 procentiem no līguma vērtības un būtu saskaņā ar noteikumiem, kas piemērojami tiesas nodevām Itālijas civilprocesā.

40. Uzskatu, ka šis arguments ir nenozīmīgs. Ja rezultāts ir tāds pats, tad matemātiski nav būtiski, vai *vienotā tiesas nodeva* tiek aprēķināta, izmantojot 10 procentu peļņas normu no līguma vērtības kā sākuma punktu, nevis līguma vērtību kā tādu. No otras puses, sarežģīta un neparedzama būtu tāda sistēma, kurā paredzamā peļņa tiktu vērtēta individuāli katram līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procesam un/vai uzņēmumam, kas tajā piedalās, kā rezultātā rastos *mainīgās tiesas nodevas*.

23 — Spriedums *DEB* (EU:C:2010:811). Atgādinu, ka spriedumā lietā *DEB* (EU:C:2010:811) valsts iesniedzējtiesa prejudiciālo jautājumu bija formulējusi, ņemot vērā efektivitātes principu, taču Tiesa atbildēja, pamatojoties uz Hartas 47. pantu. Atgādinu arī to, ka savu secinājumu lietā *Donau Chemie* u.c. (C-536/11, EU:C:2013:67) 47. punktā piebilda, ka “ir pienācīgi jāņem vērā LES 19. panta 1. punkts un tas, cik lielā mērā šī norma sniedz papildu garantiju efektivitātes principam. Saskaņā ar 19. panta 1. punktu dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir “pietiekam[i], lai nodrošinātu efektīvu tiesisko aizsardzību jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības”. Citiem vārdiem, ņemot vērā šo Līguma normu, no ES tiesību aktiem izrietošu tiesību efektīvas tiesiskās aizsardzības standarts šķiet augstāks nekā klasiskā formula ar atsauci uz praktisko neiespējamību vai pārmērīgām grūtībām. Manuprāt, tas nozīmē, ka valsts tiesību aizsardzības līdzekļiem ir jābūt pieejamiem, ātri īstenojamiem un ar saprātīgiem izdevumiem.”

24 — Spriedums *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811).

25 — Atzīmēju, ka, ja šo problēmu izskatītu, atsaucoties uz dalībvalstu procesuālās autonomijas ierobežojumiem, tad jāapsver, vai attiecīgās tiesas nodevas padara attiecīgo Eiropas Savienības tiesību īstenošanu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu.

26 — Nr. 68490/01, 2007. gada 12. jūlijs.

27 — Turpat, 52. punkts.

28 — Turpat un tajā minētā judikatūra.

41. Otrkārt, pat ja vienotās tiesas nodevas līmenis šķiet samērā augsts, šis konstatējums ir jāsalīdzina ar vienkāršu faktu, ka publiskais iepirkums neietilpst sociālās politikas jomā. Paredzams, ka uzņēmumiem, kuri piedalās līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās, kam piemērojama Direktīva 2004/18, ir pietiekami saimnieciskie un finanšu līdzekļi, lai izpildītu EUR 200 000 vai vairāk vērtus līgumus. No šī viedokļa tiesas nodeva attiecīgi EUR 2000, 4000 vai 6000 apmērā nevar būt par šķērslī piekļuvei tiesai, pat ņemot vērā nepieciešamo advokāta honorāru. Tāpat nevar uzskatīt, ka tā nepamatoti ierobežo konkurenci, kaitējot mazākiem uzņēmumiem.

42. Treškārt, pēc manām domām, nav piemērojama iespēja tiesvedību uzsākt arī tad, ja tiesas nodeva nav samaksāta²⁹, kas ir faktors, ko Komisija uzskatīja par būtisku savos rakstveida apsvērumos. Tas ir tāpēc, ka Itālijas tiesību aktu pamatā ir nepārprotams pieņēmums, ka prasītājs maksā tiesas nodevas tad, kad pienāk to maksāšanas termiņš. Tāpat, manuprāt, nav būtiski tas, ka tiesas nodevas tiek atlīdzinātas, ja prasītāja prasība tiek apmierināta. Lai tiktu ievērotas tiesības uz piekļuvei tiesai, jābūt pieejamai iespējai apstrīdēt lēmumus, kas pieņemti līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procesā, pat ja nav neapšaubāmi zināms, vai prasība tiks apmierināta. Tādējādi pārmērīga tiesas nodeva var būt šķērslis tiesību uz piekļuvei tiesai, kas minētas Hartas 47. pantā, īstenošanai, pat ja to vēlāk varētu atgūt.

43. Šo iemeslu dēļ uzskatu, ka vienotās nodevas summa EUR 2000, ko *Orizzonte Salute* samaksāja par sākotnējo prasības pieteikumu, nav bažas izraisīša³⁰. Ir taisnība, ka attiecīgās tiesas nodevas ir lielākas, salīdzinot ar Itālijā cita veida administratīvajā tiesvedībā vai civilprocesā maksātajām nodevām. Tomēr vienotā tiesas nodeva (t.i., nekādi nepaaugstināta) saistībā ar Direktīvas 2004/18 un līdz ar to Direktīvas 89/665 piemērošanas jomā ietilpstošā līgumu vērtību nekad nepārsniedz divus procentus. Diez vai tas ir šķērslis tiesai pieejamībai.

44. Tāpēc, manuprāt, attiecīgais būtiskais faktors ir tiesas nodevu kumulēšana saistībā ar tiesvedību par to pašu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, nevis to līmenis kā tāds.

b) Par kumulatīvo tiesas nodevu

45. Secinot, ka vienoto tiesas nodevu summa, kas piemērojama Itālijas administratīvajā procesā par Direktīvu 2004/18 un 89/665 piemērošanas jomā ietilpstošo līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, pati par sevi neierobežo tiesības uz piekļuvei tiesai, tagad ir jānosaka, vai ir kāds cits iemesls apšaubīt to atbilstību Hartas 47. pantam, it īpaši ņemot vērā noteikto nodevu kumulatīvo raksturu. Ja tā ir, tad būs nepieciešams noteikt, vai konstatētais ierobežojums ir paredzēts ar likumu un ir samērīgs legītīmā mērķa sasniegšanai³¹.

46. Šeit vispirms jāpiebilst, ka tiesas izdevumi, tai skaitā kumulatīvie, ir skaidri paredzēti likumā. Par sasniedzamā mērķa legītimitāti Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka “mērķus, uz ko vērsti vispārējie noteikumi par tiesas izdevumiem, var pieņemt kā vispārējai tiesas administrēšanai atbilstošiem, piemēram, lai finansētu tiesu sistēmas darbību un atturētu no nenozīmīgām prasībām”³².

29 — Tomēr sal. ar *Stankov* pret Bulgāriju, Nr. 68490/01, 2007. gada 12. jūlijs, 53. punktu.

30 — *Stankov* pret Bulgāriju, Nr. 68490/01, 2007. gada 12. jūlijs, 58. punktā Eiropas Cilvēktiesību tiesa, atzīstot, ka ar izskatāmajiem tiesas maksājumiem ir pārķāptas tiesības uz piekļuvei tiesai, norādīja, ka Bulgārijas tiesu piemērotās “tiesas nodevu” sistēmas rezultātā prasītājam tika atņemta gandrīz visa kompensācija, kas saskaņā ar valsts izdoto rīkojumu bija viņam jāizmaksā par nepamatoto turēšanu pirmstiesas apcietinājumā.

31 — Ja dalībvalsts tiesa uzskatītu, ka valsts tiesību norma ir šķērslis efektivitātes principam, tad tai būtu pienākums izvērtēt, vai izskatāmā tiesību norma Eiropas Savienības tiesību īstenošanu padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūti īstenojamu, kā arī jāpieņem spriedumā *van Schijndel* minētais kritērijs, kas atspoguļots iepriekš 39. punktā.

32 — *Stankov* pret Bulgāriju, Nr. 68490/01, 2007. gada 12. jūlijs, 57. punkts.

47. Itālijas administratīvo tiesu sistēmā ar publisko iepirkumu saistītajai tiesvedībai, šķiet, noteikts īpašs režīms tādā ziņā, ka tās tiek izskatītas daudz ātrāk nekā citas prasības, un palielinātās tiesas nodevas veicina šo tiesu finansējumu, dodot tām iespēju darboties paātrināti. Tas atbilst gan Direktīvas 89/665, gan Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras prasībām.

48. Tomēr tiesas sēdē *Orizzonte Salute* uzsvēra, ka uzņēmumam, kas ir izslēgts no līguma piešķiršanas procedūras procesa sākumā, saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem ir jāapstrīd gan lēmums par dalībnieka atlasīto līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procesā, gan pati līguma slēgšanas tiesību piešķiršana. Turklāt Itālijas līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procesā bieži ir citi līgumslēdzēja iestādes lēmumi, piemēram, saistībā ar piekļuvi līguma dokumentiem, kas ir jāapstrīd atsevišķi procesa gaitā Itālijas administratīvajā tiesā. Kas attiecas uz Itālijas tiesību aktiem, tā visa rezultātā tiek iesniegti prasības pieteikumi uz jauna pamata, kas izraisa tāda paša lieluma papildu tiesas nodevas iekasēšanu kā par sākotnējo prasības pieteikumu maksātā nodeva.

49. *Orizzonte Salute* apgalvo, ka tai bija jāmaksā EUR 2000 par sākotnējo prasības pieteikumu un trīs reizes pa EUR 2000 par papildu prasības pieteikumiem, papildus EUR 2000, kas jāmaksā par ceturto papildu prasības pieteikumu, kurš ir šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets. Ne Itālijas valdība, ne atbildētāji nevienu no šiem skaitļiem nav apstrīdējuši.

50. No saimnieciskā viedokļa izskatāmā Itālijas sistēma var padarīt pārsūdzēšanu tiesā bezjēdzīgu, pat ja tā patiesi vērsta uz leģitīmo mērķi segt tiesvedības izdevumus un atturēt no nenozīmīgām prasībām. Piemēram, kumulatīvā tiesas nodeva EUR 20 000³³ kopā ar advokātu honorāriem var padarīt saimnieciski neizdevīgu tādu līgumu pārsūdzēšanu, kas ir tuvi attiecīgo direktīvu piemērojamības robežvērtībai³⁴. Šajā ziņā attiecīgās nodevas varētu atturēt uzņēmumus, kas citādi varētu izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus publiskā iepirkuma jomā.

51. Manuprāt, tas var būt pretrunā pamattiesībām uz “pārbaudi tiesā”, kas garantēta Hartas 47. pantā. Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka procesuālo noteikumu mērķis ir nodrošināt tiesisko noteiktību un pareizu tiesvedību. Tiem nav “jāveido sava veida barjera, kas neļauj procesa dalībniekam panākt savas lietas izskatīšanu kompetentā tiesā pēc būtības”³⁵.

52. Manuprāt, Direktīvas 89/665, tās redakcijā ar grozījumiem, 2. panta 1. punkta b) apakšpunkts attiecas uz “līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru” kā tiesību aizsardzības tiesā pamatelementu. Patiesi, uzņēmumam, kurš vēlas piedalīties līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procesā, mērķis ir nodrošināt līgumu sev. No šīs viedokļa nav būtiski, vai tā kandidatūra ir noraidīta līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procesa sākumā, t.i. dalībnieku atlasē, vai beigās, citiem vārdiem sakot, kad līguma slēgšanas tiesības ir piešķirtas citam dalībniekam vai kaut kad starplaikā.

53. Dalībvalsts tiesu iestāžu autonomijā ietilpst kompetence noteikt, kā valsts tiesību aktos par administratīvo tiesvedību tiek reglamentēta atsevišķas līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras pārsūdzēšana. Piemēram, vai tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas attiecas uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procesu, tiek uzskatīti par sākotnējā prasības pieteikuma tālāku attīstību, pārsūdzot lēmumu par dalībnieku atlasīto, vai tie jāuzskata par jauniem prasības pieteikumiem, papildu pamatiem. Tomēr procesuālajiem noteikumiem ir jākalpo tiesiskajai noteiktībai un pareizai tiesvedībai.

33 — Kumulatīvā tiesas nodeva EUR 20 000 apmērā būtu piemērojama, ja līguma vērtība, kas apstrīdēts *Orizzonte Salute* sākotnējā prasības pieteikumā, būtu, piemēram, EUR 250 000, un attiecīgais lietas dalībnieks būtu iesniedzis tādu pašu prasības pieteikumu skaitu kā *Orizzonte Salute*. Šādos apstākļos būtu jāmaksā piecas tiesas nodevas EUR 4000 apmērā, kaut gan vienotā tiesas nodeva par līgumiem, kuru vērtība ir no EUR 200 000 līdz EUR 1 000 000, ir EUR 4000.

34 — Skat. izvilcumu no sprieduma *Stankov* pret Bulgāriju, Nr. 68490/01, 2007. gada 12. jūlijs, minēts 30. piezīmē, par pārsūdzēšanu tiesā, kas nebija ekonomiski izdevīga.

35 — *Omerović* pret Horvātiju (Nr. 2), Nr. 22980/09 2014, 39. punkts, 2013. gada 5. decembris.

54. Tādēļ vairāku un kumulatīvu tiesas nodevu iekasēšana tiesvedībā var būt pretrunā Hartas 47. pantam, vismaz ja šīm kumulatīvajām nodevām ir atturoša ietekme un tās ir nesamērīgas salīdzinājumā ar sākotnējo nodevu, ņemot vērā, ka Direktīvas 89/665 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēts vienots atlīdzības režīms. Šeit tiesvedības iemesls un mērķis, t.i., novērst jebkuru uzņēmumam kaitējošu pārkāpumu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procesā, paliek tāds pats.

55. Valsts iesniedzējtiesas uzdevums ir veikt iepriekš 36. punktā aprakstīto pārbaudi, ņemot vērā arī attiecīgo Tiesas judikatūru (tostarp spriedumu izskatāmajā lietā)³⁶, lai noteiktu, vai Hartas 47. pantā paredzēto tiesību uz “pārbaudi tiesā” ierobežojums, ko rada kumulatīvās tiesas nodevas, ir pamatots, ņemot vērā Hartas 52. panta 1. punktā minēto samērīguma kritēriju³⁷.

VI – Secinājumi

56. Šo iemeslu dēļ ierosinu uz *Tribunale Regionale di Giustizia amministrativa di Trento* prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvas 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas [pārsūdzības] procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām [piegāžu un būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības], tās redakcijā ar grozījumiem, interpretācija, ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, kā arī līdzvērtības un efektivitātes principus, pieļauj valsts tiesību aktu noteikumus, kuros paredzētas vienotās tiesas nodevas, kas piemērojamas tikai administratīvajā procesā, kas saistīts ar publisko iepirkumu, ar noteikumu, ka tiesas nodevas līmenis nav šķērslis piekļuvei tiesai un nepadara pārmērīgi grūtu tiesību uz publiskā iepirkuma pārbaudi tiesā īstenošanu. Direktīvai 89/665, interpretējot to, ņemot vērā Hartas 47. pantu, neatbilst vairāku un kumulatīvu tiesas nodevu iekasēšana tiesvedībās, kurās uzņēmums apstrīd viena vienīga līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras likumību Direktīvas 89/665 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, izņemot gadījumu, ja tas var tikt pamatots atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam, kas jāvērtē iesniedzējtiesai.

36 — Skat. tit īpaši spriedumu *DEB* (EU:C:2010:811) un spriedumu *Alassini* u.c. (no C-317/08 līdz C-320/08, EU:C:2010:146).

37 — Tomēr jāatzīmē, ka Tiesa ir uzskatījusi, ka “lai novērtētu samērīgumu, valsts tiesa var ņemt vērā [...] iepriekš iemaksājamo tiesāšanās izdevumu lielumu un vai šie izdevumi, iespējams, rada šķērslis lietas izskatīšanai tiesā”. Skat. spriedumu *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811, 61. punkts).